

บทสรุปผู้บริหาร (Executive Summary)

การฝึกปฏิบัติด้านการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

หลักสูตรที่ 2 รุ่นที่ 5

สืบเนื่องจากการแก้ไขปัญหา และการพัฒนาเรื่องคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่โครงการร้อยใจรักฯ จากการดำเนินงานของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยใช้แนวทางการพัฒนาทางเลือก เพื่อสร้างโอกาสในการปรับเปลี่ยนชีวิตจากการเกี่ยวข้องกับยาเสพติด มาเป็นอาชีพที่สุจริตนั้น ได้พิสูจน์ให้เห็นตัวอย่างความสำเร็จการพัฒนาจนทำให้ชาวบ้านมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนในพื้นที่อื่นๆ คณะกรรมการอำนวยการโครงการร้อยใจรักฯ จึงมีนโยบายให้ขยายผลโครงการฯ ไปสู่พื้นที่อำเภอชายแดนใน 4 จังหวัด คือ เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน และพะเยา จำนวน 19 อำเภอ โดยสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ และมูลนิธิรากแก้ว จัดการอบรมและฝึกปฏิบัติเพื่อสร้างคนให้ตำบล (อปท.) ขับเคลื่อนการพัฒนาทางเลือกใน 2 หลักสูตร

หลักสูตรที่ 1 การเรียนรู้ประสบการณ์การประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริ โครงการร้อยใจรักฯ ซึ่งเป็นกระบวนการสร้างความเข้าใจในหลักการพัฒนาตามศาสตร์พระราชา และตำราแม่ฟ้าหลวง แต่เพื่อให้เกิดการนำไปประยุกต์ใช้สู่การปฏิบัติจริงผ่านการพัฒนาโครงการมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาความต้องการเร่งด่วน (Quick Win) จึงนำมาสู่หลักสูตรที่ 2 การฝึกปฏิบัติจริงด้านการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำหรับรุ่นที่ 5 จัดขึ้นระหว่างวันที่ 10 – 14 มิถุนายน 2562 ณ โครงการพัฒนาออยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย มีผู้เข้ารับการอบรมและฝึกปฏิบัติ รวม 77 คน จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) 3 แห่ง ในอำเภอแม่จัน อำเภอแม่ฟ้าหลวง ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลแม่จัน เทศบาลตำบลแม่ไร่ และองค์การบริหารส่วนตำบลเทอดไทย โดยการอบรมฝึกปฏิบัติฯ ดำเนินภายใต้กระบวนการ (5 ร่วม) ดังนี้

1. เข้าใจร่วม รับรู้ร่วมกัน โดยกระบวนการสร้างความเข้าใจถึงหลักการ แนวทางการพัฒนา และแนวคิดในการดำเนินงาน
2. คิดร่วมกัน วิเคราะห์ข้อมูลจากการพบเห็นสภาพปัญหาร่วมกันในพื้นที่จริง
3. วางแผนร่วมกัน หาแนวทางการแก้ปัญหาในระยะยาวร่วมกัน
4. ร่วมเติมเต็มองค์ความรู้เชิงประจักษ์ เพื่อลดข้อติดขัดที่จะอาจเกิดขึ้นในอนาคต
5. เสนอสภาพปัญหาร่วมที่ต้องเร่งดำเนินการแก้ไข โดยโครงการเร่งด่วน (Quick win) สานต่อ โดยบรรจุแนวทางการแก้ไขปัญหาเข้าแผนพัฒนาของ อปท. และต่อยอด โดยการขยายผลไปยังพื้นที่อื่นๆ

จุดเด่นของการขยายผลตามโครงการร้อยใจรักฯ ในการพัฒนาชุมชนเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ต้องพัฒนาคนในพื้นที่ให้สามารถจัดการทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเริ่มต้นจากน้ำ เนื่องจากเกี่ยวข้องกับชีวิต

ส่วนมาก โดยมีแนวทาง ดังนี้ (1) ดำเนินการตามขั้นตอนการพัฒนาแหล่งน้ำตามแนวพระราชดำริ แบบปิดทองหลังพระ โดย อบท. จัดซื้อวัสดุ ชาวบ้านสละแรงงานทั้งหมด (2) ใช้งบประมาณ อบท. ในการดำเนินงานอย่างถูกระเบียบกฎหมาย (3) โครงการได้รับอนุมัติให้ก่อสร้าง/ซ่อมแซมในเขตพื้นที่ป่าสงวน/อุทยานแห่งชาติ โดยถูกต้องตามกฎหมาย (4) บูรณาการช่าง อบท. ในอำเภอที่ดำเนินงาน เพื่อจัดทำโครงการ โดยสถาบันฯ ปิดทองหลังพระฯ จัดฝึกอบรมให้ และวิทยากรเสริมองค์ความรู้จากกรมชลประทาน (5) โครงการไม่ใช่แค่ทำเสร็จ แต่ทำสำเร็จ และมีการจัดทำแผนบนกระดานให้เห็นว่า ชาวบ้านนำไปใช้อย่างประหยัด คุ่มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด

ตลอดระยะเวลา 5 วัน ของหลักสูตร 2 รุ่นที่ 5 ผู้เข้ารับการฝึกปฏิบัติผลการเรียนรู้โดยมีความรู้ความเข้าใจในการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง เปรียบเทียบ ก่อน/หลัง มากขึ้นร้อยละ 54 โดยองค์ความรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ดี ได้แก่ (1) การพัฒนาเชิงพื้นที่/ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (2) การประเมินศักยภาพของพื้นที่ (3) การศึกษาข้อมูลและประเมินสภาพปัญหา (4) เครื่องกรองน้ำแบบประหยัด และ (5) อาหารหมู่บ้าน ลดต้นทุน เพิ่มกำไร ทั้งนี้ การฝึกปฏิบัติฯ ในครั้งนี้ ได้ข้อเสนอโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาเร่งด่วน 4 โครงการ ได้แก่

1. โครงการวางท่อน้ำอุปโภค บ้านห้วยไร่ หมู่ที่ 6 (ต.แม่ไร่)
2. โครงการสร้างฝายหินก่อ (ห้วยอาไ้) พร้อมวางระบบท่อประปาภูเขา บ้านจอบาคา หมู่ที่ 14 (อบต.แม่จัน)
3. โครงการปรับปรุงพัฒนาระบบน้ำบ้านม้งเก่าหลัง หมู่ที่ 9 (อบต.เทอดไทย)
4. โครงการก่อสร้างฝายหินก่อพร้อมชุดบ่อน้ำ และเดินท่อ PVC บ้านพญาไพรลี้ หมู่ที่ 11 (อบต.เทอดไทย)

อบท. ทั้ง 3 แห่ง ภายใต้การสนับสนุนของอำเภอแม่จัน และอำเภอแม่ฟ้าหลวง และการประสานการปฏิบัติร่วมกับทีมขยายผลโครงการร้อยใจรักฯ จะได้ติดตามความก้าวหน้าโครงการ พร้อมกับประเมินความพร้อมในการดำเนินการ และนำเสนอโครงการเข้าที่ประชุมคณะทำงานกลั่นกรองโครงการจังหวัดเชียงราย เพื่อให้การสนับสนุนในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

รายงานผลการอบรม

การฝึกปฏิบัติด้านการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

หลักสูตรที่ 2 รุ่นที่ 5 : วันที่ 10 – 14 มิถุนายน 2562

ณ โครงการพัฒนาตอยตุ้ง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

การฝึกปฏิบัติด้านการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หลักสูตรที่ 2 รุ่นที่ 5 ระยะเวลา 5 วัน ระหว่างวันที่ 10 – 14 มิถุนายน 2562 ณ ห้องประชุมออดิทอเรียม อาคารหอแห่งแรงบันดาลใจ โครงการพัฒนาตอยตุ้ง อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย มีผู้เข้ารับการอบรมและฝึกปฏิบัติ รวม 77 คน จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) 3 แห่ง ในอำเภอแม่จัน อำเภอแม่ฟ้าหลวง ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลแม่จัน เทศบาลตำบลแม่ไร่ และองค์การบริหารส่วนตำบลเทอดไทย โดยมีผลการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติ ดังนี้

เปิดการฝึกปฏิบัติ เรียนรู้การพัฒนาตามตำราแม่ฟ้าหลวง (วันที่ 10 มิถุนายน 2562)

ผู้ดำเนินรายการได้ชี้แจงวัตถุประสงค์การฝึกปฏิบัติในครั้งนี้ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในหลักการพัฒนาตามศาสตร์พระราชา ตำราแม่ฟ้าหลวง และการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติจริงผ่านการพัฒนาโครงการมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาความต้องการเร่งด่วน (Quick Win) พร้อมกับให้ข้อมูลกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นตลอดระยะเวลาการฝึกปฏิบัติ 5 วัน 4 คืน

นายบุญล้อม ดีเสริมยศ ปลัดอาวุโสอำเภอแม่จันในฐานะผู้แทนนายอำเภอแม่จัน กล่าวเปิด โดยพูดถึงการเรียนรู้ -

ศาสตร์พระราชาและตำราแม่ฟ้าหลวง ณ ที่แห่งนี้ ที่ได้พิสูจน์ให้เห็นตัวอย่างความสำเร็จจากโครงการที่มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ได้ไปดำเนินการพัฒนาจนทำให้ชาวบ้านมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นทั้งในและต่างประเทศ จึงนับเป็นโอกาสของทุก อปท. ที่จะเรียนรู้เข้าใจ และนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชน

เรียนรู้แนวทางการพัฒนาตามตำราแม่ฟ้าหลวง

นายสมรส พรหมมินทร์ ผู้อำนวยการฝ่ายปฏิบัติการภาคสนาม มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์ บรรยายสร้างความรู้ความเข้าใจในหลักการแนวทางการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและตำราแม่ฟ้าหลวง โดยย้ำว่ากิจกรรมในครั้งนี้เน้นการพาผู้อบรมลงพื้นที่ เรียนรู้ให้เข้าใจ

ปัญหา และศักยภาพของชุมชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนา โดย เศรษฐกิจพอเพียง (เปิดวิทัศน์ในหลวงรัชกาลที่ 9) คือ การ พอมีพอกิน ไม่เบียดเบียนผู้อื่น จากเหตุการณ์พองสบู่แตกปี พ.ศ. 2540 ทำให้เห็นว่าคนไทยไม่พอเพียง ดังนั้นต้องเตรียม ความพร้อม โดยสร้างนโยบายให้ทุกคนไม่พุ่มพวย ต้องยืนบน ขาตัวเองให้ได้ พอเพียง มีความหมายกว้างขวาง คือ พอใจใน ความต้องการ เบียดเบียนกันน้อย ไม่สุดโต่ง ไม่โลภ พุดจา ปฏิบัติให้พอเพียง

การพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน ต้องพัฒนาคนในพื้นที่ให้ สามารถจัดการทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเริ่มต้น จากน้ำ เพราะปัญหาสำคัญของคนไทยคือน้ำ เนื่องจาก เกี่ยวข้องกับชีวิตส่วนมาก เพราะน้ำเป็นสิ่งหล่อเลี้ยงสิ่งมีชีวิต

ก่อนจะนำหลักการข้างต้นไปปฏิบัติ ควรรู้ถึงพื้นฐาน ทุน อาชีพ ของชุมชน รู้ต้นทุน ดิน น้ำ ป่า ดูรากเหง้า เพื่อจะได้ พัฒนาอย่างถูกทางให้เกิดความยั่งยืนอย่างไรด้วยตัวชาวบ้าน เอง โดยหลัก รู้เข้าใจ

ก : การทำเพื่อเก็บกิน เก็บเกี่ยว

ข : การขุด สร้างแหล่งน้ำ

ค : คิด คั้น คั่ว

ง : เงิน งาน

จ : จด จริงใจ จริงจัง

พร้อมกับเล่าตัวอย่างการทำงานที่นำแนวทางตาม ตำราแม่ฟ้าหลวงไปดำเนินการ เช่น การ

หลักการพัฒนาคน โดยเริ่มต้นจากน้ำ/มาตรการปลูก คน ปลูกป่า / กระบวนการเข้าชุมชน (ฟัง สังเกต ถาม ใส่ใจ ใช้ เวลา) / 5 ร่วม (เดิน เห็น คิด ปรึกษา วางแผน) / การศึกษา ข้อมูลอย่างเป็นระบบ จากข้อมูลจริง ทำให้เห็นสภาพปัญหา จริง จะนำไปสู่ความรู้จริง (ปัญญา) จึงทำให้รู้สาเหตุ รู้ตัวเอง รู้ คิด / เครื่องมือ ก ข ค ง จ ซ จากนั้น จึงฉายภาพตัวอย่างการ พัฒนาระบบน้ำในพื้นที่โครงการร้อยใจรักษ์ พื้นที่ขยาย ผลข้างเคียง เช่น อ.แม่ฮาด อ.ฝาง ประเทศพม่า ฯลฯ และ ตัวอย่างดอยตุงโมเดล (ปลูกป่า ปลูกคน) โดยมีเป้าหมายการ

พัฒนาเพื่อ อยู่รอด (1-3 ปี สร้างความมั่นคงทางอาหาร) พอเพียง (4-6 ปี ช่วย ร่วมมือ ดูแลป่า) ยั่งยืน (7-12 ปี เพิ่ม มูลค่า ตลาด รวมกลุ่มเกษตรกร) โดย ปัจจัยความสำเร็จ ต้อง เริ่มที่ชาวบ้านเห็นประโยชน์ ประชาอาสา กฎระเบียบชุมชน แบบวิถีถูกต้อง ปริมาณเหมาะสม และ ตรวจสอบได้

ระดมสมอง ประเมินศักยภาพชุมชน

นายถนอม ใจการ วิทยากรมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ แนะนำเครื่องมือวิเคราะห์ศักยภาพและสภาพปัญหาของชุมชน ใน 13 ประเด็น จากนั้น จึงแบ่งกลุ่มระดมสมองช่วยกัน วิเคราะห์ว่า แต่ละมิติให้คะแนนระดับการพัฒนาปัจจุบันเท่าไร ตั้งแต่ระดับ 1-5 โดยแยกตามหมู่บ้านเป้าหมายการพัฒนาเป็น 4 กลุ่ม 3 อบท. เพื่อจะดูว่าปัญหาที่ต้องการแก้ไข เร่งด่วน อันดันดับแรกคืออะไร ประกอบด้วย

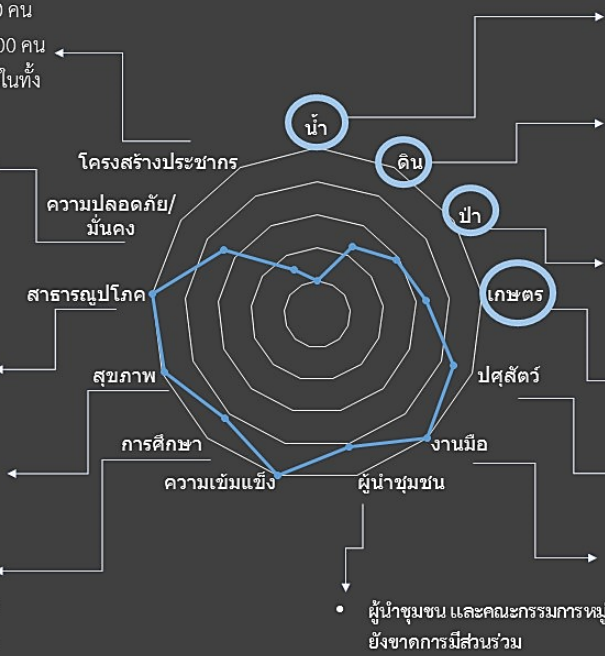
1. ดิน	8. การศึกษา
2. น้ำ	9. สุขภาพ
3. ป่า	10. สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน
4. เกษตร	11. โครงสร้างประชากร
5. ปศุสัตว์	12. ความปลอดภัย/มั่นคง
6. งาน	13. ผู้นำ
7. ความเข้มแข็งของชุมชน	

บ้านจอป่าคา ตำบลแม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

การประเมินศักยภาพพื้นฐาน

บ้านจอป่าคา ต.แม่จัน อ.แม่จัน จ.เชียงราย

- ปัญหาประชากรแฝงประมาณ 200 คน
- ถูกจำหน่ายบัตรหัว 0 ประมาณ 100 คน
- ลูกหลานคนในชุมชน ไปทำงานทั้งในทั้งประเทศและต่างประเทศ
- สถานการณ์ยาเสพติด ปัจจุบันมีประมาณ 20 ราย ผู้สูงอายุ 60-70 ปี ที่ยังจะมีที่ยังเสพติดอยู่
- มีผู้ขายรายย่อย 2-3 คน
- คนวิ่งเส้นยาเสพติด 10 คน
- ระบบน้ำประปา/ระบบน้ำบาดาล
- โรงน้ำดื่มชุมชน
- โรคประจำตัวทั่วไป
- สถานศึกษาในชุมชนมีทั้งหมด 3 แห่ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก/โรงเรียนธรรมจาริก/โรงเรียนวัดหนองแวน

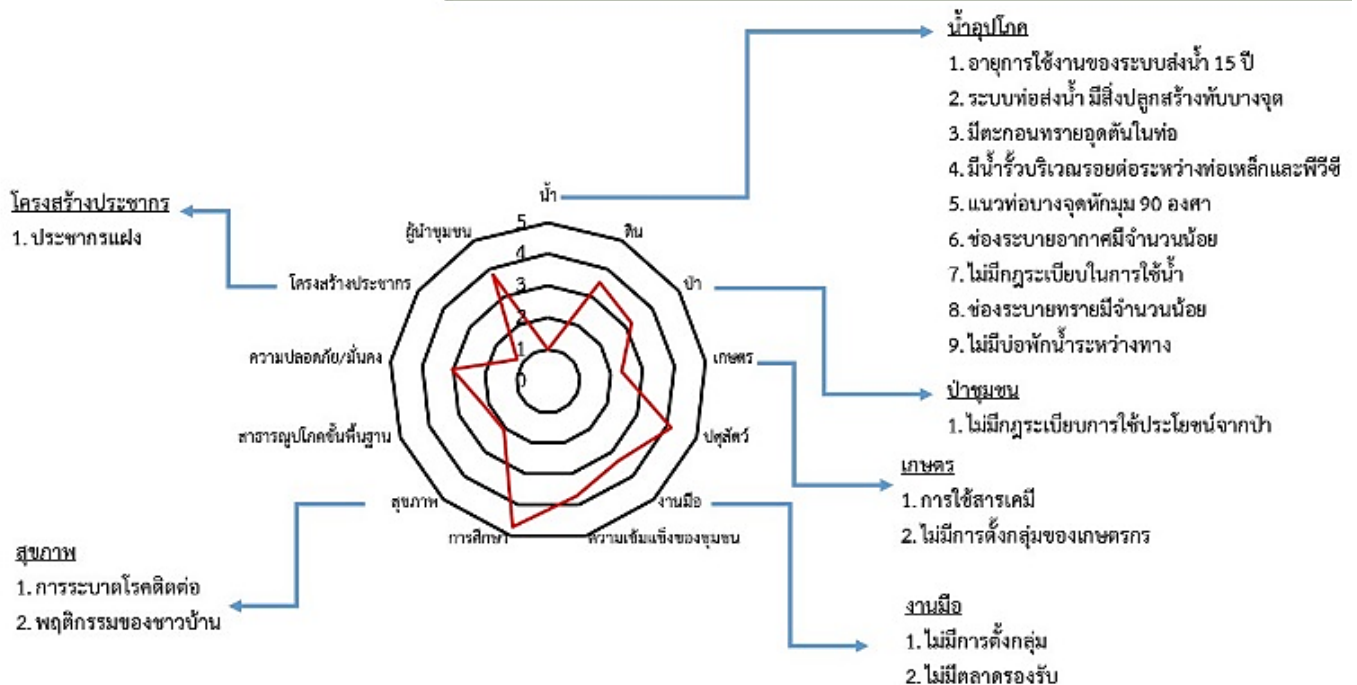

- น้ำอุปโภคบริโภคไม่เพียงพอต่อความต้องการ ในช่วงฤดูแล้ง (ระยะเวลา 3 เดือน ตั้งแต่ มี.ค.-พ.ค)
- ไม่มีดินทุนน้ำ (ผายต้นน้ำ อาได้)
- ขาดการมีส่วนร่วมในการดูแลจัดการน้ำ
- ใช้สารเคมีในการทำการเกษตร (ข้าวโพด)
- ไม่มีพื้นที่ทำกิน (เป็นที่ทำกินเดิมในพื้นที่ป่า/ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ของนายทุน)
- พื้นที่ป่ายังสามารถเข้าไปทำกินได้ แต่ไม่มีกรรมสิทธิ์
- พื้นที่ป่าชุมชน ปัจจุบันเป็นพื้นที่ของนายทุน
- เช่าพื้นที่และรับจ้างทำการเกษตรเชิงเดี่ยว
- ไม่มีการปลูกพืชผักสวนครัว
- เลี้ยงหมู,ไก่ สำหรับอุปโภคบริโภคในครัวเรือน
- กลุ่มแม่บ้านจอป่าคา (ถัก/เย็บ ชุดและกระเป๋าทอ)
- ผู้นำชุมชน และคณะกรรมการหมู่บ้าน ยังขาดการมีส่วนร่วม

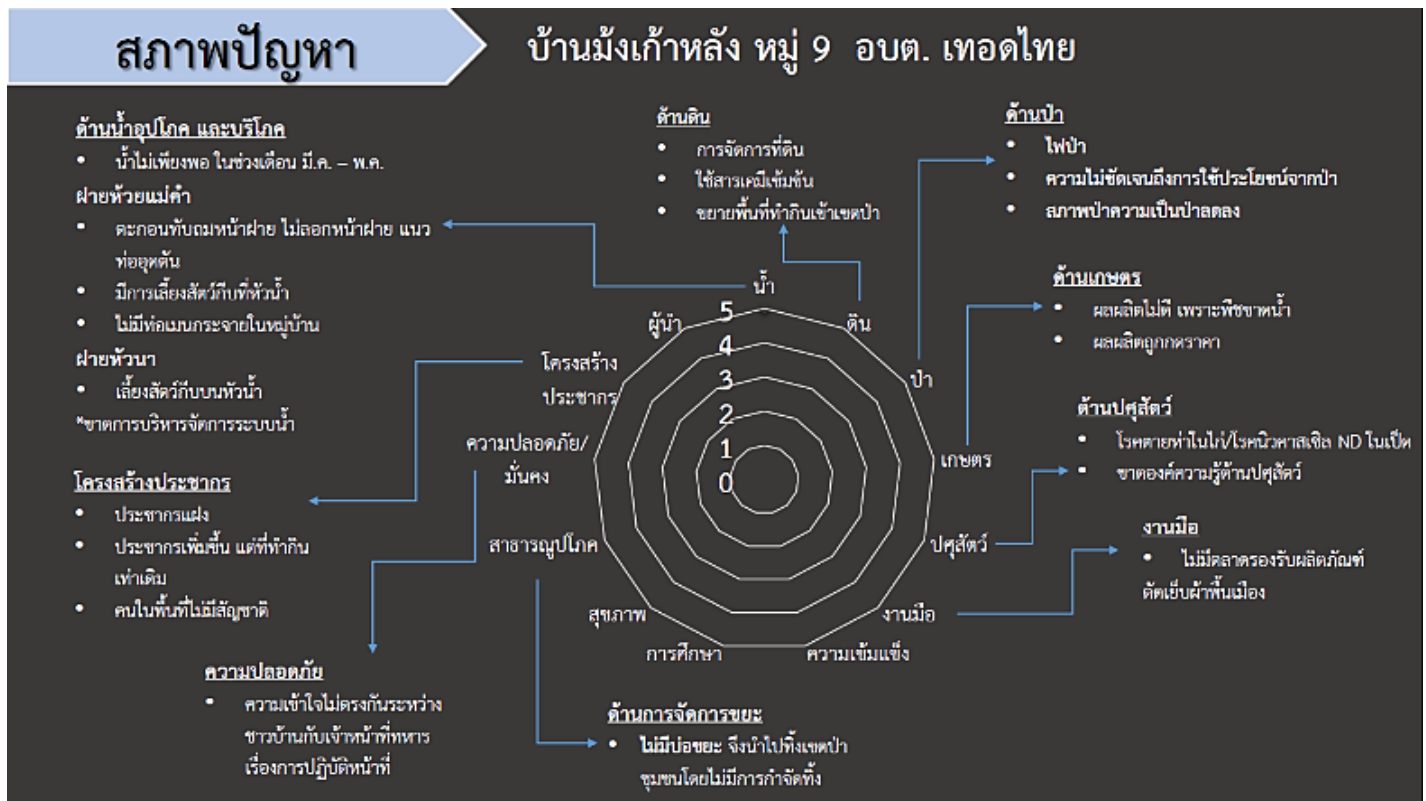
บ้านห้วยไร่ ตำบลแม่ไร่ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

สภาพปัญหาในพื้นที่

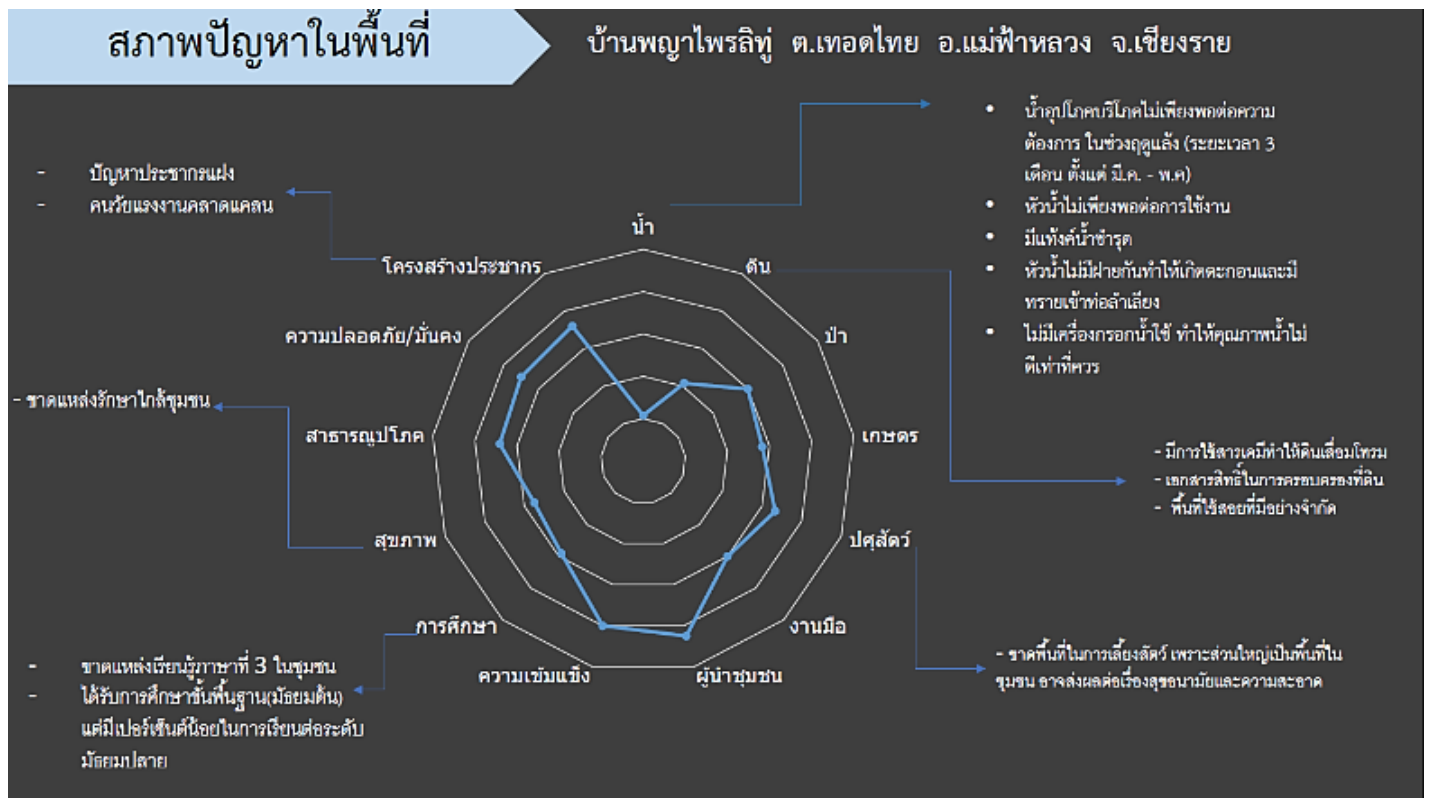
บ้านห้วยไร่ หมู่ที่ 6 ตำบลแม่ไร่ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

บ้านมั่งเก่าหลัง ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

บ้านพญาไพรลี้ห์ ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

ลงพื้นที่สำรวจสภาพปัญหาจริงร่วมกัน
(วันที่ 11 มิถุนายน 2562)

❖ บ้านจอบาคา ต.แม่จัน อ.แม่จัน

➤ การลงพื้นที่สำรวจสภาพปัญหา ในพื้นที่บ้านจอบาคา โดยมีผู้เข้าร่วมทั้งหมด 24 คน ดังนี้

ลำดับ	หน่วยงานที่เข้าร่วม	จำนวน (คน)
1	ผู้นำชุมชนและชาวบ้านจอบาคา	6
2	เจ้าหน้าที่ห้องที่ท้องถิ่น	6
3	เจ้าหน้าที่ อบต.แม่จัน	6
4	เจ้าหน้าที่โครงการร้อยใจรักษ์	6
รวมทั้งหมด (คน)		24

➤ การประเมินศักยภาพและสภาพปัญหาชุมชน

1. มิติน้ำ

- น้ำอุปโภคบริโภคไม่เพียงพอต่อความต้องการ ในช่วงฤดูแล้ง (ระยะเวลา 3 เดือน ตั้งแต่ มี.ค-พ.ค)
- ไม่มีต้นทุนน้ำ (ฝายต้นน้ำ อาไค้)
- ขาดการมีส่วนร่วมในการดูแลจัดการน้ำ
- ไม่มีคณะกรรมการจัดการน้ำ

○ ผลการสำรวจแหล่งน้ำในชุมชน ปรากฏดังนี้

- ฝายต้นน้ำ (อาไค้) จุดพิกัด: E0596846,N2224522 ความสูง 521 เมตร
- ระบบท่อ (อาไค้) ระยะทาง 3.5 เมตร
- ประปาหอสูง(อาไค้) พิกัด 594978 E, 2226317 N ความสูง 450 ม. ปริมาณน้ำ ความจุ 50 ลูกบาศก์เมตร
- ถังเก็บน้ำ 1,2,3 (ใช้งานได้) ความจุ 62 คิว แท็งก์เก็บน้ำ พิกัด 594891 E, 2226421 N ความสูง 452 ม. เมตร ขนาด 6x2.5x2 เมตร ความจุ 30 ลูกบาศก์เมตร ปริมาณ 30,000 ลิตร/วัน
- ถังเก็บน้ำชำรุด พิกัด 594996 E, 2226184 N ความสูง 448 เมตร ขนาด 8x6x2 เมตร ความจุ 62 ลูกบาศก์เมตร ปริมาณ 83,236.32 ลิตร/วัน
- แท็งก์เก็บน้ำ พิกัด 595023E, 2226173 N ความสูง 445 ม. ขนาด 6x2x2 เมตร ความจุ 24 ลูกบาศก์เมตร ปริมาณ 24,000 ลิตร/วัน
- แท็งก์เก็บน้ำ พิกัด 595098E, 2225987 N ความสูง 464 ม. ขนาด 4x6x2 เมตร ความจุ 48 ลูกบาศก์เมตร ปริมาณ 48,000 ลิตร/วัน

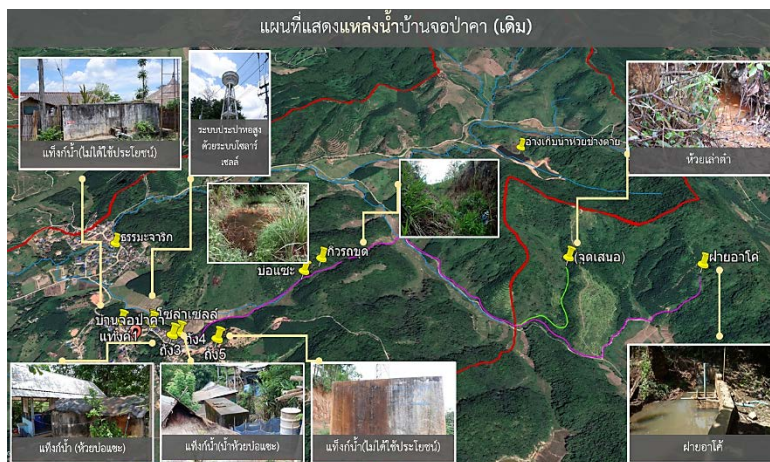

2. มิติดิน

- ใช้สารเคมีในการทำเกษตร (ข้าวโพด)
- ไม่มีพื้นที่ทำกิน (เป็นที่ทำกินเดิมในพื้นที่ป่า/ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ของนายทุน)

3. มิติป่า

- พื้นที่ป่ายังสามารถเข้าไปทำกินได้ แต่ไม่มีกรรมสิทธิ์
- พื้นที่ป่าชุมชน ปัจจุบันเป็นพื้นที่ของนายทุน

4. โครงสร้างประชากร

- ปัญหาประชากรแฝงประมาณ 200 คน
- ถูกจำหน่ายบัตรหัว 0 ประมาณ 100 คน
- ลูกหลานคนในชุมชน ไปทำงานทั้งในทั้งประเทศและต่างประเทศ

❖ บ้านห้วยไร่ ต.แม่ไร่ อ.แม่จัน

- การลงพื้นที่สำรวจสภาพปัญหา ในพื้นที่บ้านห้วยไร่ โดย
มีผู้เข้าร่วมทั้งหมด 13 คน ดังนี้

ลำดับ	หน่วยงานที่เข้าร่วม	จำนวน (คน)
1	หน่วยงานราชการ	5
2	ผู้นำชุมชนและชาวบ้าน	3
3	เจ้าหน้าที่โครงการร้อยใจรักษ์	5
รวมทั้งหมด (คน)		13

- การประเมินศักยภาพและสภาพปัญหาชุมชน

1. มิติน้ำ (น้ำอุปโภค)

- อายุการใช้งานของระบบส่งน้ำ 15 ปี
- ระบบท่อส่งน้ำ มีสิ่งปลูกสร้างทับบางจุด

- มีตะกอนทรายอุดตันในท่อ
- มีน้ำรั่วบริเวณรอยต่อระหว่างท่อเหล็กและพีวีซี
- แนวท่อบางจุดหักมุม 90 องศา
- ช่องระบายอากาศมีจำนวนน้อย
- ไม่มีกฎระเบียบในการใช้น้ำ
- ช่องระบายทรายมีจำนวนน้อย
- ไม่มีบ่อพักน้ำระหว่างทาง

๐ ผลการสำรวจแหล่งน้ำในชุมชน ปรางค์ดงนี้

- อ่างเก็บน้ำห้วยแม่ไร่ พิกัด E0586222 N2241118 สูง 492 เมตร โดยเป็นโครงการดูแลบำรุงรักษาปรับปรุงชลประทานขนาดเล็ก สำนักชลประทานที่ 2 ก่อสร้างปี 2531 งบประมาณ 3.8630 ล้านบาท ซึ่งปริมาณการกักเก็บน้ำ (เดิม) 350,000 ลบ.ม และปริมาณการกักเก็บน้ำ (ใหม่) 220,390 ลบ.ม สำนักชลประทานที่ 2 ได้การถ่ายโอนให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ฟ้าหลวง เพื่อในการดูแลในปี พ.ศ 2546
- ระบบส่งน้ำ น้ำอุปโภค ระบบส่งท่อเดิมจากอ่างเก็บน้ำห้วยแม่ไร่ถึงถังพักน้ำ ระยะทาง 2.5 กิโลเมตร โดยเป็นท่อเหล็ก ขนาด 2 นิ้ว งบประมาณจากชุมชนบ้านห้วยไร่ 105,000 บาท ผู้ที่ได้รับผลประโยชน์ บ้านห้วยไร่ จำนวน 405 หลังคาเรือน ซึ่งปัจจุบันระบบท่อส่งน้ำถูกสิ่งก่อสร้างที่ระบบส่งน้ำทำให้แรงดันน้ำไหลน้อย

- ถังพักน้ำ พิกัด E0587550 N2240991 สูง 468 เมตร ความจุของถังแต่ละถัง 4,000 ลิตร งบประมาณจากชาวบ้าน โดยสร้างประมาณ 15 ปี
- บ่อน้ำบาดาล พิกัด E0587398 N2240657 สูง 462 เมตร ความลึกการเจาะบ่อน้ำบาดาล 30 เมตร การใช้งบประมาณทั้งหมด 3,707,483 บาท สร้างเมื่อ 2559 โดยทำการเจาะบ่อน้ำบาดาลทั้งหมด 4 ครั้ง ครั้งที่ 1 เจาะลึก 110 เมตร ไม่มีน้ำ ครั้งที่ 2 เจาะลึก 80 เมตร ไม่พบน้ำ ครั้งที่ 3 เจาะลึก 95 เมตร หัวเจาะหัก และครั้งที่ 4 เจาะลึก 30 เมตร จึงพบน้ำ

เมื่อ เดือนตุลาคม พ.ศ 2559 โดยสูบน้ำไว้ในถัง (หมายเลข 1) ปัจจุบันน้ำใช้บริเวณป่าสุสานและให้สัตว์เลี้ยงไว้ดื่ม หมายเลข 3 เป็นการเจาะน้ำบาดาล ความลึก 40 เมตร โดยใช้งบประมาณสะสมของหมู่บ้าน 150,000 บาท ซึ่งยังไม่ได้ใช้งานต้องรอไฟฟ้าในการสูบน้ำ

2. มิติป่า

- ไม่มีกฎระเบียบการใช้ประโยชน์จากป่า

3. มิติเกษตร

- การใช้สารเคมี
- ไม่มีการตั้งกลุ่มของเกษตรกร

4. งานมือ

- ไม่มีการตั้งกลุ่ม
- ไม่มีตลาดรองรับ

5. สุขภาพ

- การระบาดของโรคติดต่อ
- พฤติกรรมของชาวบ้าน

- บ่อน้ำบาดาล หมายเลข 1 เป็นถังพักน้ำ มีทั้งหมด 4 ถัง ขนาด 2,000 ลิตร โดยงบประมาณจากอำเภอแม่จัน หมายเลข2 เป็นโครงการเจาะน้ำบ่อน้ำบาดาล ของเทศบาลแม่ไร่ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 6 นิ้ว ความลึก 40 เมตร ปริมาณน้ำ 8 ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง งบประมาณในการก่อสร้าง 195,000 บาท ก่อสร้าง

6. โครงสร้างประชากร

- ประชากรแฝง

❖ บ้านม้งเก่าหลัง ต.เทอดไทย อ.แม่ฟ้าหลวง

- การลงพื้นที่สำรวจสภาพปัญหา ในพื้นที่บ้านม้งเก่าหลัง โดยมีผู้เข้าร่วมทั้งหมด 23 คน ดังนี้

ลำดับ	หน่วยงานที่เข้าร่วม	จำนวน (คน)
1	ผู้เข้าอบรมหลักสูตร 2 อบต.เทอดไทย	14
2	ผู้นำชุมชนและชาวบ้าน	4
3	เจ้าหน้าที่ทหาร	1
4	เจ้าหน้าที่โครงการร้อยใจรักษ์	4
รวมทั้งหมด (คน)		23

- การประเมินศักยภาพและสภาพปัญหาชุมชน

1. มิติน้ำ (น้ำอุปโภค บริโภค)

- น้ำไม่เพียงพอในช่วงเดือน มี.ค. – พ.ค.
- ตะกอนทับถมหน้าฝาย แนวท่ออุดตัน
- มีการเลี้ยงสัตว์กบที่หัวน้ำ
- ไม่มีท่อเมนกระจายในหมู่บ้าน
- ขาดการบริหารจัดการระบบน้ำ

○ ผลการสำรวจแหล่งน้ำในชุมชน ปรากฏผลดังนี้

- ฝายห้วยแม่คำ ผลการสำรวจเป็นดังนี้ (1) เป็นฝาย คสล.แข็งแรง (2) สภาพปัญหา ตะกอนทับถมหน้าฝาย แนวท่ออุดตัน และมีการเลี้ยงสัตว์กบที่หัวน้ำ (3) พิกัด E 055212 N 2252894 สูง 883 เมตร (4) แนวท่อส่ง น้ำไปยังถังพักระยะทาง 4.4 กิโลเมตร (5) ปริมาณการ ไหลของน้ำ 684,084.96 ลิตร/วัน

- ระบบจัดเก็บและระบบส่งน้ำ ผลการสำรวจพบว่า (1) แนวท่อส่งน้ำไปยังถังพักระยะทาง 4.4 กิโลเมตร ปริมาณการไหลของน้ำเข้าถังพัก ขป. 198,771.84 ลบ.ม./วัน (2) สภาพปัญหา ไม่มีระบบท่อเมนกระจายน้ำ
- ฝายห้วยยางวะ (หัวนา) ผลการสำรวจพบว่า (1) ลักษณะฝาย คสล. สภาพแข็งแรง (2) พิกัดฝาย E 554039 N 2250633 ระดับความสูง 819 เมตร ปริมาณการไหลของน้ำ 76,492.96 ลิตร/วัน

2. มิติดิน

- การจัดการที่ดิน
- การใช้สารเคมีเข้มข้น
- ขยายพื้นที่ทำกินเข้าเขตป่า

3. มิติป่า

- ไฟป่า
- ความไม่ชัดเจนถึงการใช้ประโยชน์จากป่า
- สภาพความเป็นป่าลดลง

4. ด้านเกษตร

- ผลผลิตไม่ดี เพราะพืชขาดน้ำ
- ผลผลิตถูกกดราคา

5. ด้านปศุสัตว์

- โรคตายห่านไก่/โรคนิวคาสเซิล ND ในเป็ด
 - ขาดองค์ความรู้ด้านปศุสัตว์
- O** ผลการสำรวจด้านปศุสัตว์เป็นดังนี้
- ทุกครัวเรือนเลี้ยงไก่เพื่อบริโภคเอง (เลี้ยงปล่อย)
 - เลี้ยงเป็ดเนื้อเพื่อบริโภคเอง (20% ของจำนวน ครัวเรือนในหมู่บ้าน) (เลี้ยงปล่อย)
- * แต่ไม่สามารถควบคุมอัตราการตายของสัตว์ปีกจาก โรคได้ เช่น โรคตายห่านไก่ โรคขาอ่อนในเป็ด ฯลฯ
- เลี้ยงหมูเพื่อบริโภคในครัวเรือน (2-5 ตัว) และขาย (ฟาร์ม) โดยเป็นฟาร์มขนาดเล็ก 5 ราย และเป็นการ เลี้ยงเพื่อบริโภค (20% ของจำนวนครัวเรือนใน หมู่บ้าน)
 - เลี้ยงควาย 3 ราย โดยประมาณ (20-30 ตัว/ฝูง) เลี้ยง ปล่อย

6. งานมือ

- ไม่มีตลาดรองรับผลิตภัณฑ์ตัดเย็บผ้าพื้นเมือง
- O** ผลการสำรวจด้านงานมือเป็นดังนี้
- ทำแก้อีสาน ราคา 160 – 180 บาท/ตัว
 - โพงหญ้า ราคา 15 – 20 บาท/ตัว

- ตีมีด ทำใช้ในครัวเรือน

* จากข้อมูลการสอบถามกลุ่มสตรีที่มีศักยภาพด้านการตัดเย็บผ้าชนเผ่า แต่ไม่มีตลาดรองรับผลิตภัณฑ์ จึงไม่ได้ตัดเย็บเพื่อขาย เพียงแต่ทำใช้ในครัวเรือนเท่านั้น

7. การจัดการขยะ

- ไม่มีบ่อขยะ จึงนำไปทิ้งเขตป่าชุมชนโดยไม่มีการกำจัดทิ้ง

8. ความปลอดภัย

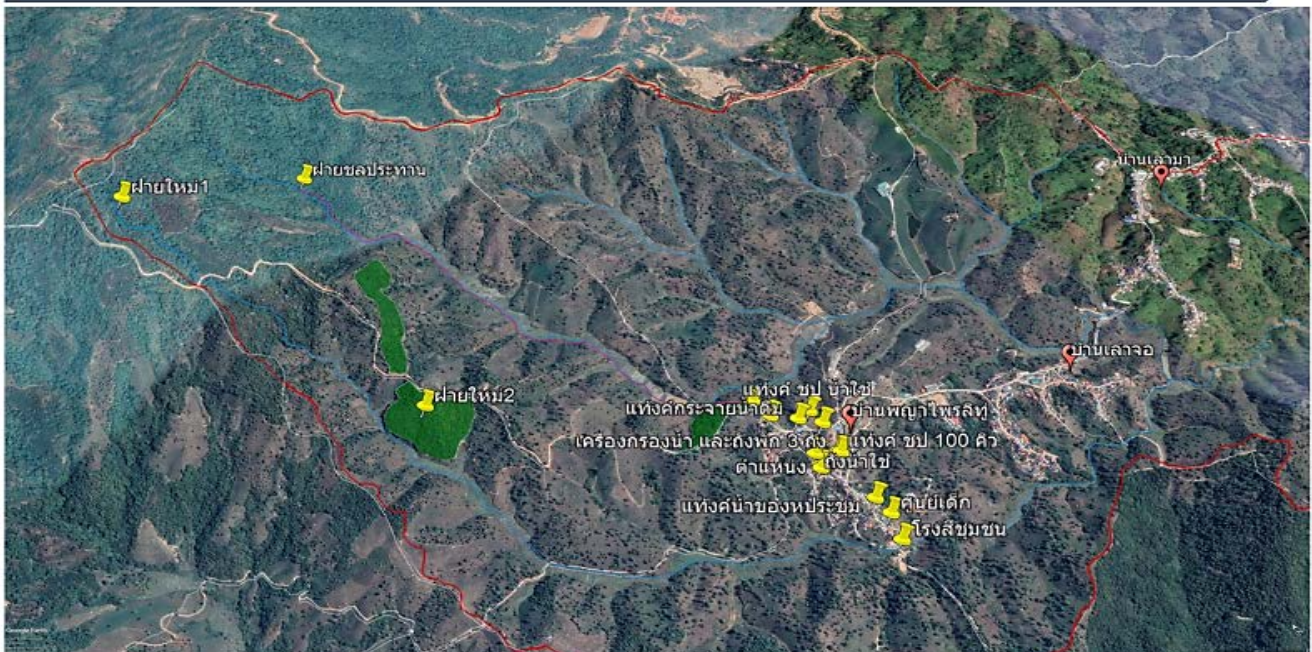
- ความเข้าใจไม่ตรงกันระหว่างชาวบ้านกับเจ้าหน้าที่ทหาร เรื่องการปฏิบัติหน้าที่

9. โครงสร้างประชากร

- ประชากรแฝง
- ประชากรเพิ่มขึ้น แต่ที่ทำกินเท่าเดิม
- คนในพื้นที่ไม่มีสัญชาติ

2. มิติดิน

- มีการใช้สารเคมีทำให้ดินเสื่อมโทรม
- เอกสารสิทธิในการครอบครองที่ดิน
- พื้นที่ใช้สอยที่มีอย่างจำกัด

3. ปศุสัตว์

- ขาดพื้นที่ในการเลี้ยงสัตว์ เพราะส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ในชุมชน อาจส่งผลกระทบต่อเรื่องสุขอนามัยและความสะอาด

4. การศึกษา

- ขาดแหล่งเรียนรู้ภาษาที่ 3 ในชุมชน
- ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (มัธยมต้น) แต่มีเปอร์เซ็นต์น้อยในการเรียนต่อระดับมัธยมปลาย

5. สุขภาพ

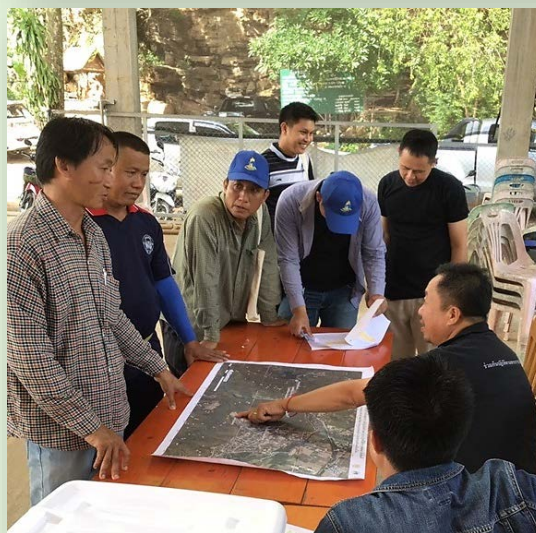
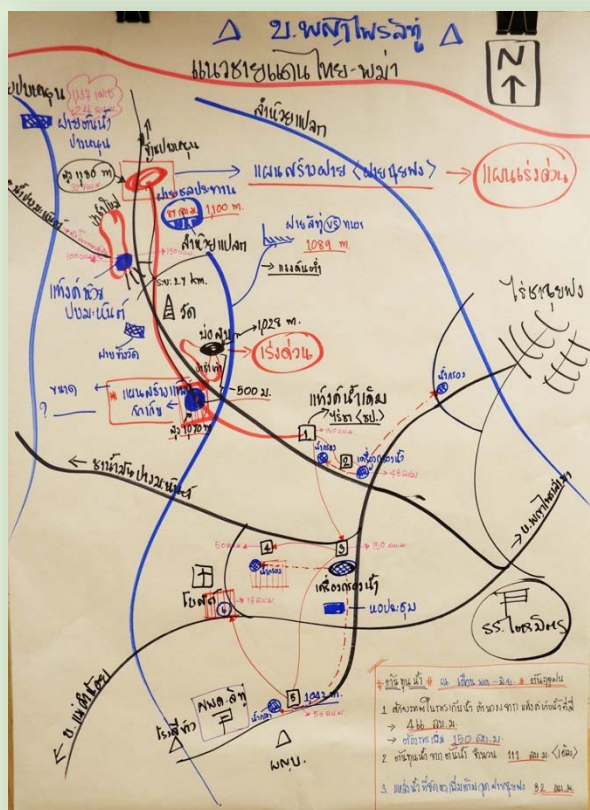
- ขาดแหล่งรักษาใกล้ชุมชน

6. โครงสร้างประชากร

- ปัญหาประชากรแฝง
- คนวัยแรงงานคลาดแคลน

สรุปข้อมูลสำรวจ ร่วมวางแผนงานโครงการ
(วันที่ 12 มิถุนายน 2562)

เดิมองค์ความรู้เชิงประเด็น

(วันที่ 13 มิถุนายน 2562)

นายจำเริญ ยุติธรรมสกุล ที่ปรึกษาสถาบันฯ ปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ รักษาการเลขาธิการมูลนิธิรากแก้ว พบปะผู้เข้ารับการฝึกปฏิบัติฯ พร้อมทั้งชี้ให้เห็นกระบวนการขับเคลื่อนงานขยายผลโครงการร้อยใจรักษ์ที่ผ่านการฝึกปฏิบัติในหลักสูตรที่ 2 โดยยกตัวอย่าง ตำบลสันต้นม้อ อำเภอแม่เมาะ ที่ผ่านการฝึกปฏิบัติในรุ่นที่ 1 ว่ามีการขับเคลื่อนโครงการอย่างไร และการประสานงานทั้งระดับตำบล อำเภอ จนถึงระดับจังหวัด ลดข้อติดขัดหรือความล่าช้าที่เกิดขึ้นในกระบวนการประสานงาน ระบบเอกสารต่างๆ เพื่อให้เกิดโครงการเร่งด่วนที่สามารถแก้ไขปัญหาความต้องการให้แก่ชุมชน โดย นายอานนท์ ผลบุญ หัวหน้าสำนักงานประสานกิจการขยายผลโครงการร้อยใจรักษ์ ได้กล่าวเสริมในรายละเอียดการดำเนินโครงการเริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการเตรียมการและวางแผนให้ได้มาซึ่งโครงการ ไปจนถึงขึ้นลงมือทำ และติดตามประเมินผล

1. เกษตรทฤษฎีใหม่แบบประณีต

หัวใจสำคัญอยู่ที่ การจัดสรรพื้นที่ (30 30 30 10) และการทำงานแบบแม่นยำ โดยจัดการใน 9 หลัก ได้แก่

- 1) พันธุ์พืชดี
- 2) การเพาะกล้า/ตอน/ทาบกิ่ง/เสียบกิ่ง
- 3) การเตรียมดินปลูก
- 4) การปลูกพืช
- 5) การให้น้ำ
- 6) การใส่ปุ๋ย
- 7) การป้องกันโรคและแมลงศัตรูพืช
- 8) การตัดแต่งต้นพืช
- 9) การเก็บเกี่ยวผลผลิต

วิทยากรได้ยกตัวอย่างเกษตรประณีตกรณีการปลูกข้าวไร่ และข้าวนาดำ โดยนำ 9 หลัก ในช่วงต้นมาจับ เช่น การเตรียมเมล็ดพันธุ์ โดยคลุกด้วยเชื้อไตรโคเดอร์มา บ่มไว้ 1 คืน ก่อนนำไปหยอดในหลุม (เชื้อ 1 ถัง ต่อเมล็ดพันธุ์ 40 กก.) ผลตอบแทนจากความประณีตมากขึ้นโดยลำดับ

2. สารชีวภัณฑ์ เพื่อควบคุมศัตรูพืช

ศัตรูธรรมชาติคือสิ่งมีชีวิตที่เบียดเบียนทำลายศัตรูพืช แบ่งออกเป็น 3 จำพวก ได้แก่ ตัวห้ำ ตัวเบียน เชื้อโรค โดยวิธีการควบคุมศัตรูพืชทำได้ 2 แบบ ได้แก่ แบบธรรมชาติ และแบบขยายเพิ่มพูน สำหรับเชื้อควบคุมศัตรูพืช ได้แก่ (1) ไตรโค

เดอร์ม่า (2) บิวเวอเรีย และ (3) เมตาโรเซียม ซึ่งมีความปลอดภัย

3. มือถือวัดความสูงหน้า

Handy GPS ใช้หาความสูงและจับพิกัด

LING วัดขนาดพื้นที่

Google earth ใช้ดูแผนที่ในพื้นที่ต่างๆ

4. ฝาย/ระบบส่ง บ่อซอยซีเมนต์

องค์ประกอบฝาย ได้แก่ ร่องแกน ฝาย หน้าฝาย หน้า/หลัง สันฝาย สไลด์ด้านข้าง ช่องระบายทราย

ชนิดฝาย (หินก่อ ก่อลงเกเบียน อนุรักษ)

ระบบส่ง

บ่อซอยซีเมนต์

4.1 ขั้นตอนการก่อสร้างฝายก่อก่อเกเบียน

(1) สำรวจประเมินสภาพความชำรุดเสียหายของฝาย และเห็นสภาพปัญหาจริงในพื้นที่ เพื่อออกแบบประมาณการ

(2) ปรับพื้นที่จุดสร้างฝายและขุดร่องแกนตามแบบ

(3) ประกอบก่อก่อเกเบียนตามแบบ

(4) เรียงก่อก่อเกเบียนปูผ้าใบสังเคราะห์และประกอบเชื่อมต่อก่อก่อตามแบบ

(5) เรียงหินลงก่อก่อเกเบียน (สันฝาย ตัวฝาย หน้าฝาย หลังฝาย กำแพงข้างฝาย) และปรับระดับหินให้เสมอตามแบบกำหนด

(6) ตั้งแบบเทคอนกรีต (สันฝาย ตัวฝาย หน้าฝาย หลังฝาย กำแพงข้างฝาย) และสตอปบล็อก

(7) เทคอนกรีตทับก่อก่อเกเบียน (สันฝาย ตัวฝาย หน้าฝาย หลังฝาย กำแพงข้างฝาย)

(8) ปรับภูมิทัศน์โดยรอบ

4.2 ขั้นตอนการก่อสร้างฝายหินก่อ

(1) สำรวจประเมินสภาพความชำรุดเสียหายของฝาย และเห็นสภาพปัญหาจริงในพื้นที่ เพื่อออกแบบประมาณการ

(2) ปรับพื้นที่จุดสร้างฝายและขุดร่องแกนตามแบบ

(3) เทคอนกรีตร่องแกนและฝากเหล็กตามแบบ

(4) ประกอบแบบและตั้งแบบเพื่อเทคอนกรีตสันฝาย และตัวฝายตามแบบ

(5) เทคอนกรีตสันฝายและทำช่องสตอปบล็อกตามแบบ

(6) เรียงหินยาแนวกำแพงหน้าฝายและหลังฝายตามแบบ

(7) ทำไม้ช่องกันสตอปบล็อกและปากเหมืองเพื่อยกระดับน้ำ

4.3 ขั้นตอนการก่อสร้างฝายอนุรักษ

(1) สำรวจประเมินจุดสร้างฝายที่เหมาะสม พื้นไม่ลาดชันและมีวัสดุทำฝาย เช่น ไม้ไผ่ หิน

(2) ปรับพื้นที่จุดสร้างฝายและขุดร่องแกน

(3) ตั้งโครงฝาย 3 ช่อง แต่ละช่องกว้าง 1 เมตร ช่องที่หนึ่งสูง 1 ม. ช่องที่สอง สูง 70 ซม. / ช่องที่สามสูง 40 ซม.

(4) ยึดโครงฝายให้แน่น โดยทำคานไม้ล็อกโครงฝาย ตอกไม้หลัก และไม้ค้ำยัน

(5) ประกอบไม้ไผ่ซีกตามโครงฝาย โดยตอกให้ลงร่อง แกนฝายให้แน่น

(6) ปูผ้าพลาสติกให้ถึงร่องแกนฝาย และถมดินใส่ช่อง ฝายควบคู่กับการใช้ไม้กระทุ้งให้แน่น

(7) เก็บก้อนหินวางทับหลังฝายหรือใช้ไม้ไผ่วางทับหลัง ฝาย จากนั้นเก็บเศษวัสดุหรือเศษไม้บริเวณโดยรอบให้สะอาด

5. ฐานปฏิบัติการสร้างเครื่องมือ

5.1 ระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ โดย ชื่นส่วน ประกอบด้วย ปัมป์ แผงโซลาร์เซลล์ ท่อ ใช้เงินลงทุน 30,000 บาท เครื่องมียอายุใช้งาน 15 ปี โดยไม่ใช้ไฟฟ้า น้ำมัน สามารถ ใช้งานได้ในที่ห่างไกล และลดต้นทุนการผลิต

5.2 เครื่องกรองน้ำ โดย ชื่นส่วน ประกอบด้วย ท่อ เลซิน ผงถ่าน ไยสังเคราะห์ ใช้เงินลงทุน 1,000 บาท เทียบกับ เครื่องกรองน้ำทั่วไปราคา 3,000 บาท โดยสามารถผลิตและใช้ ใช้งานง่าย ได้น้ำสะอาดดื่ม

5.3 ฝายกล่อเกเบียน ข้อดี ทำได้ง่าย คงทน ใช้งาน ได้นาน 40 - 50 ปี มีข้อจำกัดด้านการขนย้ายระยะทางไกล

6. อาหารหมักดอง

สูตร หยวกกล้วย 100 ส่วน : น้ำตาลทรายแดง/ กากน้ำตาล 4 ส่วน : เกลือ 1 ส่วน

วิทยากรยังได้นำพืชอาหารสัตว์ที่หาได้ไม่ยากใน ท้องถิ่น และ/หรือ เกษตรกรสามารถผลิตเองได้ เช่น รำข้าว หญ้าเนเปียร์ ใบหม่อน เป็นต้น

7. ศูนย์จัดการขยะ

การบริหารจัดการขยะของพื้นที่โครงการพัฒนาตอ ยต่างๆ ทั้งหมดที่มีพนักงาน 1,700 คน โดยมีเป้าหมาย คือ จะต้องไม่มีขยะที่ใช้ประโยชน์ได้ถูกทิ้งในบ่อกำจัดขยะ โดยเริ่ม จากการทิ้งขยะให้ลงถังขยะที่แยกตามประเภทของขยะ เริ่ม จากการปลูกจิตสำนึกให้เจ้าหน้าที่ทุกคนในโครงการฯ หันมาใส่ ใจเรื่องขยะ การทิ้งขยะตามถังที่แยกประเภทและปลูก จิตสำนึกในเรื่องการรักษสิ่งแวดล้อม

เสนอ สานต่อ ต่อยอด

(วันที่ 14 มิถุนายน 2562)

วันสุดท้ายของการฝึกปฏิบัติฯ เป็นเวทีการนำเสนอโครงการเร่งด่วน (Quick Win) ซึ่งเป็นผลที่คาดว่าจะได้รับการจัดกิจกรรมครั้งนี้ โดย นางวันดี ราชชมภู นายอำเภอแม่จัน และ นายกรกฎ ประเสริฐวงศ์ นายอำเภอแม่ฟ้าหลวง ได้เชิญหัวหน้าส่วนราชการจากหน่วยต่างๆ เข้าร่วมรับฟังเพื่อสานต่อและต่อยอดการดำเนินโครงการเร่งด่วน

ส่วนร่วมในการดูแลรักษา และไม่มีคณะกรรมการบริหารจัดการน้ำ

- เสนอ : โครงการสร้างฝายหินก่อ (ห้วยอาไ้) พร้อมวางระบบท่อประปาภูเขา บ้านจ่อป่าคา หมู่ที่ 14 ต.แม่จัน อ.แม่จัน จ.เชียงราย

บ้านม้งเก่าหลัง อบต.เทอดไทย

- ปัญหาเร่งด่วน : น้ำอุปโภคบริโภคไม่เพียงพอในช่วงเดือนมี.ค. – พ.ค.
- เสนอ : โครงการปรับปรุงพัฒนาระบบน้ำบ้านม้งเก่าหลัง หมู่ที่ 9 ต.เทอดไทย อ. แม่ฟ้าหลวง. จ.เชียงราย
- กิจกรรม : สร้างฝาย/ระบบกระจายน้ำ (ท่อเมน)/สร้างกติกากาใช้น้ำของชุมชน/ตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการน้ำ

บ้านพญาไพรลี้ อบต.เทอดไทย

- ปัญหาเร่งด่วน : ระบบส่งน้ำเดิมใช้งานมา 15 ปี มีตะกอนทรายอุดตัน ไม่มีกติกากาใช้น้ำ ขาดระบบจัดการ
- เสนอ : โครงการก่อสร้างฝายหินก่อพร้อมชุดบ่อน้ำ และเดินท่อ PVC บ้านพญาไพรลี้ หมู่ที่ 11 ต.เทอดไทย อ. แม่ฟ้าหลวง จ.เชียงราย
- กิจกรรม : สร้างฝายอนุรักษ์/ทำนบกั้นน้ำ สร้างบ่อสูบเพื่อกักเก็บน้ำเพื่อในยามฤดูแล้ง เพื่อกักเก็บน้ำในฤดูแล้ง/ตั้งกติกากาไล่น้ำ/เพิ่มแท่งกักเก็บน้ำในหมู่บ้าน

บ้านห้วยไร่ เทศบาลตำบลแม่ไร่

- ปัญหาเร่งด่วน : ระบบส่งน้ำเดิมใช้งานมา 15 ปี มีตะกอนทรายอุดตัน ไม่มีกติกากาไล่น้ำ ขาดระบบจัดการ
- เสนอ : โครงการวางท่อน้ำอุปโภค บ้านห้วยไร่ หมู่ที่ 6 ต.แม่ไร่ อ.แม่จัน จ.เชียงราย
- กิจกรรม : ทำแนวระบบส่งน้ำใหม่ โดยระยะทาง 3 กิโลเมตร โดยใช้ท่อ PE/ตั้งกฎระเบียบการใช้น้ำ/ตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการน้ำ/เพิ่มจุดระบายทรายและระบายอากาศ/เปลี่ยนแนวเส้นทางระบบส่งน้ำ

บ้านจ่อป่าคา อบต.แม่จัน

- ปัญหาเร่งด่วน : น้ำอุปโภคบริโภคไม่เพียงพอต่อความต้องการ ไม่มีต้นทุนน้ำ (ฝายต้นน้ำ อาไ้) ขาดการมี

นายจำเริญ ยุติธรรมสกุล ที่ปรึกษาสถาบันฯ ปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ รักษาการเลขาธิการมูลนิธิรากแก้ว ได้ฉายภาพการขยายผลโครงการร้อยใจรักจจากห้วยसानโมเดล สู่ พื้นที่เป้าหมาย 119 ตำบล 19 อำเภอ 4 จังหวัดชายแดนเหนือ โดยการฝึกปฏิบัติในการสร้างคนผ่าน 2 หลักสูตร เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาทางเลือกตามแผนปฏิบัติการด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติดชายแดนภาคเหนือแบบเบ็ดเสร็จ (พ.ศ. 2562 – 2565) พร้อมกับเน้นย้ำถึงการทำงานภายใต้การขยายผลโครงการร้อยใจรักจว่าเป็นโครงการของราชการ ทำร่วมกันอย่างบูรณาการ ด้วยศาสตร์พระราชา โดยคำนึงถึงปัญหา ความต้องการ ความพร้อม และการมีส่วนร่วมของราษฎร จึงให้ความสำคัญกับการสร้างคน เพื่อนำไปสู่การระเบิดจากข้างใน

นายปิติธรรม ฐิตินนตรี วิทยาการผู้ทรงคุณวุฒิ สถาบันฯ ปิดทองหลังพระฯ ชี้แจงกระบวนการเสนอโครงการเข้าที่ประชุมคณะทำงานกลั่นกรองโครงการระดับจังหวัด ซึ่งจะได้ประโยชน์ใน 4 เรื่อง ได้แก่

- 1) เป็นโครงการที่ดำเนินงานภายใต้การขยายผลโครงการร้อยใจรักจ
- 2) โครงการชลประทาน จะช่วยเพิ่มความมั่นคงแข็งแรงของแบบแปลนให้เป็นไปตามหลักวิศวกรรม แหล่งน้ำโยธา และงานช่าง

- 3) กรณีมีการปรับแบบหน้างาน ซึ่งอาจทำให้งบประมาณไม่เพียงพอ สามารถขอรับสนับสนุนจากสถาบันฯ เพิ่มเติม
- 4) ร่วมกันผลักดันให้โครงการผ่านระเบียบต่างๆ อย่างถูกต้อง เช่น การขออนุญาตใช้พื้นที่ป่าไม้/อุทยานฯ

พร้อมกับได้แนะนำแนวทางการเขียนข้อเสนอโครงการให้ได้รับสนับสนุน พร้อมฝากข้อเสนอแนะถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้ตลอดระยะเวลา 5 วัน 4 คืน จะนำไปขยายผลต่อได้อย่างไร เพื่อนำไปสู่การพัฒนาในหมู่บ้านอื่นๆ ในการดูแลรับผิดชอบของ อปท. และส่วนราชการ

ปิดการอบรมฝึกปฏิบัติ

นายกรกฎ ประเสริฐวงศ์ นายอำเภอแม่ฟ้าหลวง กล่าวถึงข้อจำกัดของการทำงานระบบราชการที่มีระเบียบ กฎเกณฑ์ต่างๆ การปฏิบัติในระดับพื้นที่ หลายครั้งติดปัญหา

ต่างๆ การทำงานแบบบูรณาการโดยมีเป้าหมายร่วมกัน จะช่วยแก้ไขปัญหาคได้ การพัฒนาพื้นที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี สิ่งสำคัญคือเรื่องน้ำ เพราะน้ำคือชีวิต เราต้องช่วยกันดูแลป่า รักษาป่า และขอโครงการได้ช่วยขับเคลื่อนและสร้างความเข้าใจให้แก่หน่วยราชการในระดับนโยบายด้วย

นางวันดี ราชชมภู นายอำเภอแม่จัน กล่าวถึงปัญหาในระดับพื้นที่อำเภอแม่จันคล้ายกับอำเภอแม่ฟ้าหลวง จึงเป็นสิ่งที่ทุกหน่วยงานต้องร่วมกันแก้ไข ปัญหา ขอขอบคุณโครงการร้อยใจรักจ จะนำแนวทางดำเนินงานตามโครงการไปขับเคลื่อนในอำเภอให้เกิดผล โดยเชื่อมั่นว่า อปท. ในพื้นที่มีศักยภาพ

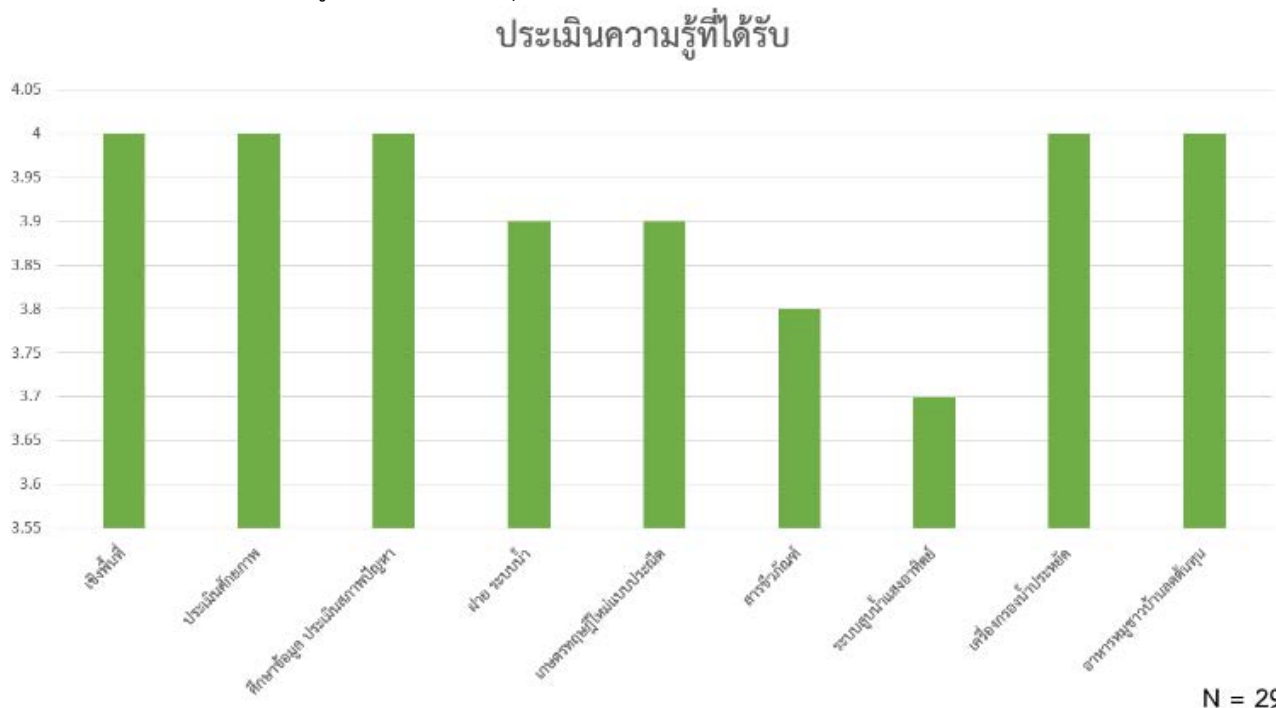
การประเมินความรู้ความเข้าใจ

ผู้กรอกแบบประเมินทั้งหมด 29 คน แบ่งเป็นชาย 23 คน (79%) หญิง 5 คน (17%) ไม่ระบุเพศ 1 คน (3%) โดยส่วนใหญ่ มีอายุในช่วง 31 – 50 ปี (54%) และ 51 – 65 ปี (29%)

เมื่อถามถึงความรู้ความเข้าใจในการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง เปรียบเทียบ ก่อน/หลัง การเข้าฝึกปฏิบัติ หลักสูตร 2 พบว่า คะแนนเพิ่มจาก 5.6 เป็น 8.6 หรือมากขึ้น 54%

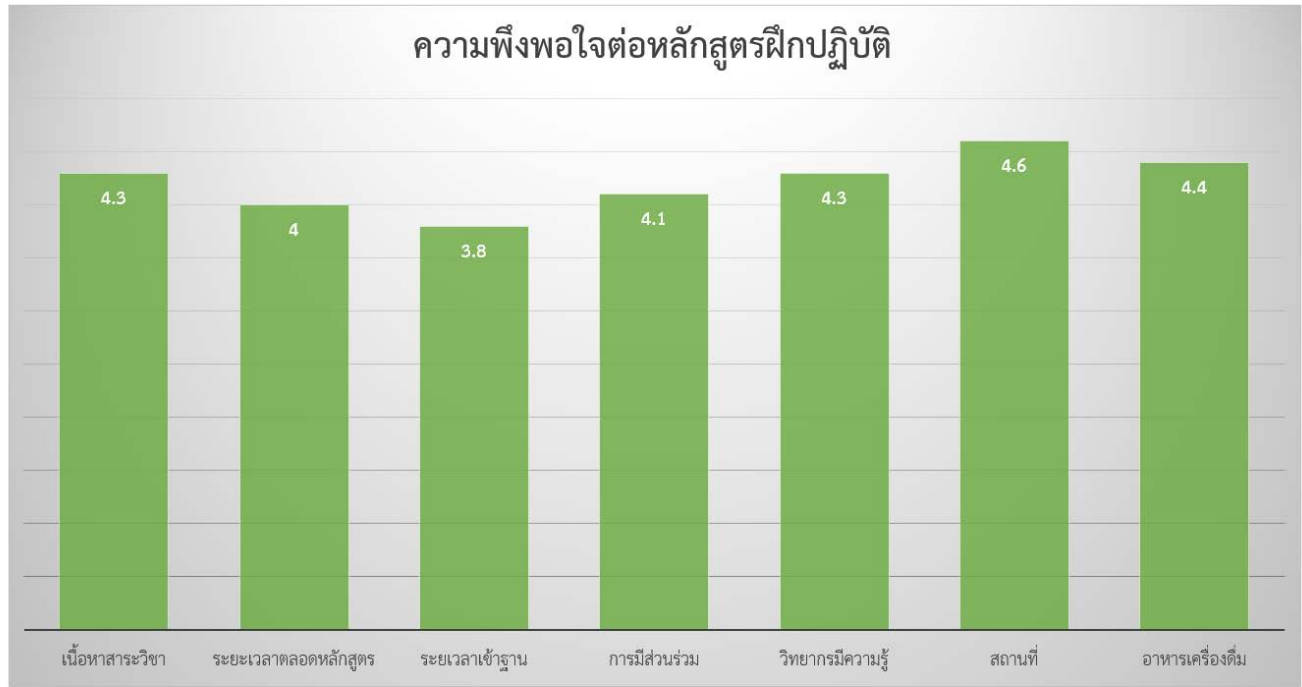

โดยความรู้ที่มีผลคะแนนสูงสุด (4 คะแนน) มีทั้งหมด 5 ความรู้ ได้แก่ (1) การพัฒนาเชิงพื้นที่/ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (2) การประเมินศักยภาพของพื้นที่ (3) การศึกษาข้อมูลและประเมินสภาพปัญหา (4) เครื่องกรองน้ำแบบประหยัด และ (5) อาหารหมูชาวบ้าน ลดต้นทุน เพิ่มกำไร

สำหรับปัจจัยที่ได้รับความพึงพอใจสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) สถานที่ (2) อาหารเครื่องดื่ม (3) เนื้อหาสาระวิชา และ (4) วิทยากรมีความรู้

หมายเหตุ : ปัจจัยลำดับที่ (3) และ (4) ได้คะแนนเท่ากัน (4.3 คะแนน)

N = 29

ข้อคิดเห็น/เสนอแนะเพิ่มเติม

1. ได้รับประโยชน์อะไรบ้างจากการเข้าฝึกปฏิบัติในครั้งนี้

1.1 ประโยชน์ต่อตนเอง

ได้ความรู้ด้านการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การเข้าใจบริบทของชุมชน การเรียนรู้ถึงวิธีการแก้ปัญหาด้านน้ำ การพัฒนาระบบน้ำ การใช้สารชีวภัณฑ์ การเลี้ยงหมู และความรับผิดชอบซึ่งสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ เพื่อความอยู่รอดแบบยั่งยืน

1.2 ประโยชน์ต่อชุมชน

- ได้ความสามัคคี เห็นความภาวะผู้นำที่ดี
- กระบวนการคิดวิเคราะห์ปัญหา สามารถนำกระบวนการที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาในชุมชนได้

- ได้รับความร่วมมือจากชุมชน หน่วยงานที่รับผิดชอบ ได้ไปสำรวจเห็นสภาพความจริง เห็นปัญหาที่ตรงจุดร่วมกัน
- ความเข้าใจการจัดการ การพัฒนา และแก้ไขปัญหา
- เรียนรู้กระบวนการที่ได้ฝึกปฏิบัติสามารถทำได้ เข้าใจง่าย ทั้งแนวทาง และขั้นตอนการทำงาน อย่างเป็นระบบ

- สามารถนำความรู้ไปใช้แก้ไขปัญหาในชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม ทำให้เห็นว่าสามารถแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำด้วยตนเองได้
- ชุมชนได้รับความรู้ในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พร้อมทั้งได้นำไปปรับใช้ในชุมชนได้ และขยายผลต่อไปยังชุมชนอื่นๆ
- ชุมชนจะได้มีน้ำใช้
- ความสามัคคีในชุมชน ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา

2. หลังจากผ่านการฝึกปฏิบัติแล้ว จะสามารถนำความรู้/ประสบการณ์ที่ได้รับ ไปปรับใช้ในการแก้ไขปัญหาให้หมู่บ้าน/ชุมชนของท่านได้อย่างไร

- ได้ทราบถึงแนวทางและขั้นตอนในการแก้ไขปัญหาว่าทำอะไร มีกระบวนการอย่างไรในพื้นที่ ซึ่งจะขยายผลไปยังหมู่บ้านอื่นๆได้

ภาคผนวก

กำหนดการ การฝึกปฏิบัติด้านการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง
สำหรับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (หลักสูตร 2 รุ่นที่ 5)

วันที่ 10 – 14 มิถุนายน 2562

ณ โครงการพัฒนาออยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

ระยะเวลาหลักสูตร : 5 วัน 4 คืน

วัตถุประสงค์ : 1. เพื่อสร้างความเข้าใจในหลักการพัฒนาตามศาสตร์พระราชาและตำราแม่ฟ้าหลวง
2. เพื่อให้สามารถทำแผนการดำเนินการโครงการและนำองค์ความรู้กลับไปปฏิบัติจริงได้

ผู้เข้าอบรม : องค์การบริหารส่วนตำบลแม่จัน เทศบาลตำบลแม่ไร่ อำเภอแม่จัน และองค์การบริหาร
ส่วนตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง

องค์ประกอบผู้เข้าอบรม : ตัวแทนจากอำเภอ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตัวแทนท้องถิ่น
(กำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน) และ ชาวบ้าน (ตัวแทนจากหมู่บ้าน)

เวลา	กิจกรรม
วันจันทร์ที่ 10 มิถุนายน 2562	
08:30 – 09:00 น.	ลงทะเบียน
09:00 – 09:15 น.	ชี้แจงวัตถุประสงค์และกำหนดการอบรมฝึกปฏิบัติจริง โดย ผู้แทนทีมจัดฝึกปฏิบัติและการขยายผลโครงการร้อยใจรักษ์
09:15 – 09:30 น.	เปิดการฝึกปฏิบัติจริง โดย ปลัดอาวุโสอำเภอแม่จัน (แทนนายอำเภอ)
09:20 – 10:30 น.	กระบวนการสร้างความเข้าใจหลักการแนวคิดการพัฒนาเชิงพื้นที่ (กระบวนการ นวด/น้อม/นำ) โดย ผู้อำนวยการฝ่ายปฏิบัติการพัฒนา มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์
10:30 – 10:45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
10:45 – 12:00 น.	กระบวนการพัฒนาและศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ โดย ผู้อำนวยการฝ่ายปฏิบัติการพัฒนา มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์
12:00 – 13:00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
13:00 – 14:30 น.	ประเมินศักยภาพของพื้นที่และคิดวิเคราะห์ปัญหาชุมชน
14:30 – 14:45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
14:45 – 15:45 น.	สรุปการประเมินศักยภาพของพื้นที่และคิดวิเคราะห์ปัญหาชุมชน

15:45 – 16:00 น.	นัดหมายและชี้แจงกำหนดการวันต่อไป
16:00 น.	เดินทางกลับ
วันอังคารที่ 11 มิถุนายน 2562	
08:30 – 15:00 น.	การลงพื้นที่สำรวจสภาพปัญหา 3 อปท. (หาประเด็นปัญหา/โครงการเร่งด่วน Quick Win เบื้องต้น)
15:00 – 16:30 น.	สรุปประเด็นสภาพปัญหา/โครงการเร่งด่วน Quick Win เบื้องต้น
วันพุธที่ 12 มิถุนายน 2562	
08:00 – 08:30 น.	ลงทะเบียน
08:30 – 11:00 น.	วิเคราะห์ เสนอแนวทางการแก้ปัญหาและสรุปโครงการเร่งด่วน Quick Win โดยผู้นำชุมชน
11:00 – 12:00 น.	นำเสนอปัญหาของแต่ละชุมชนและแนวทางการแก้ไขปัญหาของแต่ละพื้นที่เป้าหมาย
12:00 – 13:00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
13:00 – 13:30 น.	การสร้างความเข้าใจพื้นที่ป่าสงวน ป่าอุทยาน และการสร้างคนเพื่อการติดตามงานในพื้นที่
13:30 – 14:20 น.	รับชมวิดีโอทัศน์ ปราชญ์ชาวบ้าน การปรับเปลี่ยนวิถีการทำการเกษตร สู่ ความยั่งยืน
14:20 – 14:35 น.	รับประทานอาหารว่าง
14:35 – 15:00 น.	สรุปกระบวนการและวางแผนการจัดทำโครงการเร่งด่วน (เตรียมจัดทำข้อเสนอโครงการ/ปร.4/ปร.5) โดย เจ้าหน้าที่ อปท.
15:00 – 15:30 น.	วางแผนจัดทำกระบวนการประชาคมแต่ละหมู่บ้านเป้าหมาย 3 อปท.
15:30 น.	เดินทางกลับ
วันพฤหัสบดีที่ 13 มิถุนายน 2562	
08:00 – 08:30 น.	ลงทะเบียน
08:30 – 09:30 น.	ถ่ายทอดความรู้เกษตรทฤษฎีใหม่แบบประณีต กรณีการเพิ่มผลผลิตข้าว/สารชีวภัณฑ์
09:30 – 10:00 น.	ถาม - ตอบ ปัญหาการเกษตร
10:00 – 10:20 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
10:20 – 11:00 น.	ถ่ายทอดความรู้การบริหารจัดการกลุ่มในการจดทะเบียนวิสาหกิจ (งานมือ)
11:00 – 12:00 น.	อาหารหมักดองพื้นบ้าน เพิ่มกำไร / การบริหารจัดการขยะในพื้นที่โครงการพัฒนาอย่ต่งๆ
12:00 – 13:00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
13:00 – 14:00 น.	การบรรยายรูปแบบการทำฝาย (ระบบน้ำ/ซอยซีเมนต์/การบริหารจัดการน้ำ)
14:00 – 14:15 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
14:15 – 14:45 น.	กลุ่มที่ 1 ฝายและคลองเก็บน้ำ

14:45 – 15:15 น.	กลุ่มที่ 2 เครื่องกรองน้ำราคาประหยัด
15:15 – 15:45 น.	กลุ่มที่ 3 พลังงานทดแทน (ระบบโซล่าเซลล์)
16:15 – 16:30 น.	ติดตามสถานะ การจัดทำข้อเสนอโครงการ/ปร.4/ปร.5 แต่ละ อปท.
16.30 น	เดินทางกลับ
วันศุกร์ที่ 14 มิถุนายน 2562	
08.00 – 08.30 น.	ลงทะเบียน
08:30 – 10:00 น.	นำเสนอโครงการเร่งด่วน Quick Win (ทีมละ 15 นาที)
10:00 – 10:30 น.	ชี้แจงและอธิบายการขับเคลื่อนตามแผนฯ ทั้งระยะสั้นและระยะยาว (การขยายผลโครงการ ร้อยใจรักษ์) โดยที่ปรึกษาสถาบันฯ ปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ
10:30 – 10:50 น.	ชี้แจงการทำงานในเขตป่าและอุทยานฯ โดยที่ปรึกษาสถาบันฯ ปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ
10:50 – 11:10 น.	ตัวอย่างการขยายผลหมู่บ้านข้างเคียงโครงการร้อยใจรักษ์ โดย เจ้าหน้าที่ติดตามงานขยายผลฯ
11:10 – 11:30 น.	ชี้แจงกระบวนการจัดเตรียมโครงการฯ ในการเสนอคณะกรรมการกลั่นกรองโครงการ (ระดับ จังหวัด) โดยที่ปรึกษาสถาบันฯ ปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ
11:30 – 12:00 น.	ปิดการอบรม
12:00 – 13:00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
13:00 น.	เดินทางกลับ

หมายเหตุ : กำหนดการอาจมีการเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม